

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/307/2020
Identifikačné číslo spisu:	1116216472
Dátum vydania rozhodnutia:	24.10.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Soňa Mesiarkinová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:1116216472.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Sone Mesiarkinovej a sudcov JUDr. Mariána Sluka, PhD. a JUDr. Martina Holíča, v spore žalobcu J. Y., bytom H. XXX/XX, F., zastúpeného Michal Mrva - advokátska kancelária, s. r. o., so sídlom v Bratislave, Trenčianska 38, proti žalovanej KOOPERATÍVA poisťovňa, a.s. Vienna Insurance Group, Štefanovičova 4, Bratislava, IČO: 00 585 441, o zaplatenie 27.531 € a iné, vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 17Csp 7/2016, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 27. novembra 2019 sp. zn. 6Co/124/2018, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaná má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Bratislave (ďalej aj odvolací súd) rozsudkom z 27. novembra 2019 sp. zn. 6Co/124/2018, potvrdil rozsudok Okresného súdu Bratislava I (ďalej aj súd prvej inštancie) z 26. januára 2018 č. k. 17Csp 7/2016 - 125 a žalovanej nárok na náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. Súd prvej inštancie zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal voči žalovanej zaplatenia 27.531 € (titulom rozdielu medzi dohodnutým a doposiaľ vyplateným poistným plnením za obdobie od 1. novembra 2012 do 1. augusta 2016) s úrokom z omeškania 8,75 % ročne od 18. januára 2013 do zaplatenia a priznania práva na poistné plnenie 651 € mesačne počnúc dňom 1. novembra 2012.

1.1. Z vykonaného dokazovania súd prvej inštancie skutkovo zistil, že žalobca uzatvoril so žalovanou 17. apríla 2009 poistnú zmluvu č. 7130089063, predmetom ktorej bolo kapitálové životné poistenie s pripoistením invalidity s výplatoú dôchodku v sume 600 €, zvýšeným na základe dynamizácie dodatkom č. 1 k poistnej zmluve na sumu 630 €, s celkovým mesačným poistným 24,84 €. Žalobca bol s účinnosťou od 16. októbra 2012 uznaný za invalidného pre pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70% a bol mu priznaný invalidný dôchodok v sume 288,20 € mesačne. Z dôvodu invalidity bol žalobcovi zo strany žalovanej priznaný nárok na oslobodenie od platenia poistného na dobu od 17. októbra 2012 do 17. apríla 2027 a bol mu od 1. novembra 2012 priznaný mesačný dôchodok vo výške 52,50 € (1/12 zo sumy 630 €). Nestotožnil sa s tvrdením žalobcu, podľa ktorého návrh poistnej

zmluvy v časti C obsahuje zavádzajúce údaje v zátvorke za poistnou sumou (t. j. ročný dôchodok), poistná zmluva v časti C pod názvom „Obsah poistenia“ jednoznačne, určite a zrozumiteľne uvádza, že poistná suma - druh poistenia, plná invalidita s výplatou dôchodku predstavuje ročný dôchodok 620 €. V zátvorke sa teda nenachádza slovné spojenie „mesačný dôchodok“, ako sa mylne domnieval žalobca, ale výstižne uvádzal slovné spojenie „ročný dôchodok“ a akýkoľvek iný výklad vyhodnotil za špekulatívny. Pripustil, že zo strany žalovanej bolo náležité, aby informáciu o tom, či suma dôchodku uvedená v poisťke zo dňa 17. júla 2009 vo výške 600 € predstavuje ročný alebo mesačný dôchodok uviedla v poisťke. Z vykonaného dokazovania mal za nesporné, že žalovaná vychádzala z návrhu poistnej zmluvy, z ktorého bolo zrejmé, že suma dôchodku pre prípad uznania invalidity žalobcu predstavovala ročný dôchodok, a preto žalobca opierajúc sa o čl. 12 bod 5 Osobitných poistných podmienok nemohol s úspechom tvrdiť, že suma 620 € (uvedená v poistnej zmluve) predstavuje mesačný dôchodok. Z obsahu poistnej zmluvy v časti C jednoznačne vyplývala dohoda o poistnej sume ako ročného dôchodku. Uvedená skutočnosť sa premietla nielen do potvrdenia o uzavretí poistnej zmluvy, t. j. poisťky zo 17. júla 2009, v rámci ktorej žalovaná uviedla poistnú sumu 600 €, ale aj do poisťky zo 14. februára 2011, kde bola uvedená suma 630 € (po dynamizácii). Ak sa v návrhu poistnej zmluvy v časti C uviedla suma 620 € ako ročný dôchodok, nemohol žalobca rozumne očakávať od žalovanej, aby táto suma predstavovala mesačný dôchodok. Pokiaľ ide o spôsob výpočtu výplaty poistnej sumy, z čl. 12 bod 5 OPP č. 812 vyplývalo, že v prípade vzniku nároku na poistné plnenie z dôvodu plnej invalidity mala žalovaná vyplácať žalobcovi poistnú sumu mesačne. Ak teda žalovaná doposiaľ vyplácala žalobcovi sumu 52,50 € mesačne, čo predstavuje 1/12 z poistnej sumy 630 €, žalovaná postupovala správne a v súlade s poistnou zmluvou a osobitnými poistnými podmienkami. K námietke žalobcu, že všeobecné a osobitné poistné podmienky neobsahujú dohodnutú poistnú sumu 600 €, resp. 630 €, súd prvej inštancie uviedol, že poistné podmienky sa vzťahujú na neurčitý počet adresátov rovnakého druhu s tým, že v rámci poistných podmienok sa neuvádzajú konkrétne sumy, ktoré sú uvádzané v poistnej zmluve alebo poisťke a teda žalobca nepreukázal, že by sa žalovaná voči nemu dopustila nekalej praktiky.

1.2. Odvolací súd uviedol, že § 52 ods. 4 Občianskeho zákonníka (akt. § 54 ods. 2) je procesnoprávneho charakteru a určuje, ako má hodnotiaci orgán (teda aj súd) vykladať daný právny úkon (spotrebiteľskú zmluvu). V prípade pochybností o obsahu zmluvy je súd povinný vyložiť obsah zmluvy v prospech spotrebiteľa. Uvedená právna úprava je obsahovo takmer totožná s čl. 5 Smernice č. 93/13/EHS, podľa ktorého „V prípade zmlúv, v ktorých sú všetky alebo niektoré podmienky ponúkané spotrebiteľovi v písomnej forme, musia byť vždy tieto podmienky vypracované zrozumiteľne, keď existuje pochybnosť o zmysle podmienky, prednosť má výklad priaznivejší pre spotrebiteľa“. Odvolací súd, rovnako ako súd prvej inštancie, nemal v kontexte s § 52 ods. 4 Občianskeho zákonníka (akt. § 54 ods. 2) žiadnu pochybnosť o obsahu poistnej zmluvy, ktorá by odôvodňovala iný záver než ten, že nárok žalobcu na poistné plnenie za pripoistenie „invalidita s výplatou dôchodku“ bol dojednaný ročne. Informácia, že poistná suma za pripoistenie invalidity je ročnou platbou vyplýva z obsahu poistnej zmluvy č. 713 0089063 ods. C Druh poistenia - „Poistná suma (ročný dôchodok)“ a je určitá a zrozumiteľná (§ 37 Občianskeho zákonníka) aj z pohľadu priemerného spotrebiteľa. Predmetné dojednanie o výške plnenia žalovanej svojim obsahom nadväzuje na čl. 1 Všeobecných poistných podmienok pre životné poistenie (ďalej len „VPP č. 701“) definujúci pojem „poistné plnenie“ ako dohodnutú sumu alebo dôchodok, ktoré je poisťovňa povinná poskytnúť v prípade poistnej udalosti, ako aj na čl. 8 ods. 3 Osobitných poistných podmienok pre pripoistenie úrazu, práceneschopnosti a invalidity (ďalej len „OPP č. 812“), podľa ktorého je poisťovňa povinná pri vzniku poistnej udalosti (vznik invalidity) vyplatiť dohodnutý dôchodok. V prejednávanom prípade bol dohodnutý ročný dôchodok, po dynamizácii vo výške 630 € (resp. neskôr vo výške 651 €). Pokiaľ išlo o čl. 12 ods. 5 OPP č. 812, išlo o ustanovenie poistných podmienok, ktoré len bližšie upravuje spôsob plnenia z pripoistenia invalidity, teda že v poistnej zmluve dohodnutý ročný dôchodok za plnú invaliditu (630 €, resp. 651 € ročne) žalovaná poisťovňa vypláca mesačne (v mesačných splátkach).

1.3. K ostatnej odvolacej argumentácii žalobcu odvolací súd dodal, že poisťka je dokumentom potvrdzujúcim uzatvorenie poistnej zmluvy a má právny význam najmä v prípade absencie písomnej poistnej zmluvy, resp. pri uplatnení práv z poistenia treťou osobou, ktorá nebola priamym účastníkom poistného vzťahu (§ 791 ods. 2 Občianskeho zákonníka). Pokiaľ je teda v prejednávanej veci na „Poisťke číslo 6 553 427 802 pri poistení invalidity s výplatou dôchodku“ uvedená poistná suma 600 €, v nadväznosti na obsah uzatvorenej poistnej zmluvy nebol možný iný výklad než ten, že ide o ročný

poistnú sumu, t. j. maximálne poistné plnenie, ktoré poisťovňa vypláca počas doby 1 roka.

1.4. Odvolací súd zhrnul, že z gramatického, logického, ako aj systematického výkladu spornej poistnej zmluvy, VPP č. 701 a OPP č. 812 bola bez akýchkoľvek pochybností zrejmá výška poistnej sumy (poistného plnenia), ako aj spôsob jej výplaty. Vzhľadom na uvedené žalovaná postupovala správne, keď žalobcovi priznala a vyplácala ročný dôchodok v zmluvne stanovenej výške so zohľadnením dynamizácie a žalobcovi nevznikol nárok na doplatenie žalovaného finančného rozdielu.

2. Proti rozsudku krajského súdu podal dovolanie žaloba, ktorý ho navrhol ako aj rozsudok súdu prvej inštancie zrušiť a vec vrátiť tomuto súdu na ďalšie konanie. Prípustnosť svojho mimoriadneho opravného prostriedku odôvodnil s poukazom na § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, keď v jeho obsahu zopakoval závery súdov a poukázal na nesprávny výklad obsahu zmluvy o poistení v neprospech žalobcu ako spotrebiteľa, keď mal za to, že v súdnom konaní vy vstala pochybnosť tom, ako by text poistnej zmluvy chápal bežný spotrebiteľ a ako by si vyložil nároky, ktoré mu v prípade vzniku poistnej udalosti z poistnej zmluvy vyplývajú. Pri správnom prístupe k textu poistnej zmluvy by bola táto pochybnosť obomi súdnymi orgánmi identifikovaná, čo sa nestalo a preto nepoužili výklad, ktorý by bol pre spotrebiteľa priaznivejší - teda nekonali v súlade so zásadou výkladu v prospech spotrebiteľa ako derivátu princípu ochrany spotrebiteľa. Žalobca žiadal, aby dovolací súd v duchu ním uvádzaných argumentov „preskúmal interpretačné závery prvoinštančného aj odvolacieho súdu z hľadiska toho, či nedošlo týmto prístupom k porušeniu zásady výkladu v prospech spotrebiteľa. Žalobca sa cíti byť obomi rozhodnutiami ukrivdený a vníma ich ako následok právneho formalizmu, keď bol skutkový aj právny stav prípadu žalobcu ustálený celkom neprípustným spôsobom - absolútnou ignoráciou jeho chápania poistnej zmluvy a bagatelizáciou pochybnosti, ktorú žalobca v tejto súvislosti mal. Žalobca zdôrazňuje, že princípy aj zásady sú vyjadrením podstaty právneho poriadku a jednotlivých právnych odvetví a že aj v tomto prípade mala byť zásada výkladu v prospech spotrebiteľa použitá ako optimalizačný nástroj na text poistnej zmluvy, ktorá pre zjavnú pochybnosť o jej obsahu mala byť interpretovaná v prospech spotrebiteľa a nie umelo v prospech poisťovateľa, ktorý bol žalovaným.“

3. K dovolaniu sa vyjadril žalovaný, ktorý ho navrhol odmietnuť ako neprípustné, keď mal za to, že žalobca vytýka súdom, že ustanovenia poistnej zmluvy interpretovali nesprávne v rozpore s jej skutočným obsahom. Táto dovolacia námietka sa týka nesprávneho skutkového zistenia, na ktorom súd založil svoje závery a preto absolútne nevystihuje podstatu § 421 ods. 1 písm. b/ CSP.

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací, po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal prípustnosť dovolania bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), pričom dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) rozhodnutia dovolacieho súdu je uvedené v nasledovných bodoch.

5. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a 421 ods. 1 CSP.

5.1. Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP). Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

5.2. Aby na základe dovolania podaného podľa ustanovenia § 421 ods. 1 CSP mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 CSP), musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného

patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP (porovnaj aj 2 Cdo 203/2016 a 6 Cdo 113/2017, 3 Cdo 170/2019, 9 Cdo/308/2021 a iné). K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť len ak sú splnené uvedené predpoklady (po prijatí záveru o prípustnosti dovolania). Aj právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v CSP, podobne ako predchádzajúca právna úprava, dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

5.3. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je povinnosťou dovolateľa vysvetliť, z čoho konkrétne vyvodzuje prípustnosť dovolania a v spojitosti s tým označiť v dovolaní náležitým spôsobom tiež dovolací dôvod.

6. Dovolateľ odôvodnil prípustnosť svojho dovolania s poukazom na § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, keď za dovolací dôvod v predmetnej právnej veci považoval nesprávny výklad obsahu poisťnej zmluvy oboch konajúcich súdov, ignorujúci taký výklad, ktorý by v prípade pochybností o jej obsahu, v sebe zahrňoval preferenciu ochrany práva spotrebiteľa.

7. Otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP môže byť len otázka právna (nie skutková otázka). Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Dovolateľa, ktorý vyvodzuje prípustnosť dovolania z § 421 ods. 1 CSP, zaťažuje povinnosť jednoznačným a určitým spôsobom zadať otázku, ktorú odvolací súd riešil nesprávne (m. m. 1 Cdo 162/2018, 3 Cdo 141/2018, 4 Cdo 37/2017, 5 Cdo 190/2018, 8 Cdo 14/2018), a zároveň uviesť, ktorý z predpokladov uvedených v tomto ustanovení zakladá prípustnosť ním podaného dovolania (1 Cdo 150/2018, 2 Cdo 185/2018, 3 Cdo 52/2017, 7 Cdo 50/2018, 8 Cdo 130/2018). Splnením týchto procesných povinností vytvára pre dovolací súd podklad, ktorý je nevyhnutne potrebný pre posúdenie prípustnosti dovolania a prípadne (pokiaľ dovolací súd dospeje k záveru, že dovolanie je prípustné) tiež pre zameranie meritórneho dovolacieho prieskumu.

8. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu sa ustálila na názore, podľa ktorého sama polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo prosté spochybňovanie správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, či kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní veci, významovo nezodpovedajú kritériám uvedeným v § 421 ods. 1 CSP, resp. § 432 ods. 2 CSP (m. m. 3 Cdo 28/2017, 4 Cdo 95/2017, 7 Cdo 140/2017, 8 Cdo 50/2017, 8 Cdo 78/2017, 9 Cdo 8/2020). Dovolací súd dospel k záveru, že odôvodnenie dovolania podaného z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci, v ktorom absentuje uvedenie otázky právneho významu, ktorá nebola dosiaľ v rozhodnutiach dovolacieho súdu riešená (§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP), obsahovo a významovo nezodpovedá požiadavkám pre vymedzenie dovolacieho dôvodu v zmysle § 432 ods. 2 CSP.

9. Vo svetle horeuvedeného pristúpil dovolací súd k preskúmaniu prípustnosti podaného dovolania z hľadiska jeho obsahu, vymedzeného dovolateľom.

10. Žalobca (strana sporu zastúpená v zmysle § 429 ods. 1 CSP advokátom) v danom prípade v dovolaní nevymedzil právnu otázku, ktorá nebola dosiaľ v praxi dovolacieho súdu riešená, a z obsahu jeho dovolania nie je možné ani takúto otázku zásadného právneho významu vyabstrahovať, nakoľko odôvodnenie dovolania, ktoré podáva žalobca, smeruje len k skutkovým záverom, ktoré prijal odvolací súd, stotožniaci sa so závermi súdu prvej inštancie, ktoré vyplynuli z vykonaného dokazovania.

11. Z obsahu dovolania žalobcu, odôvodneného dovolacími dôvodmi s poukazom na § 421 ods. 1 písm. b/ CSP je zrejmé, že namieta vyhodnotenie skutkového stavu (obsahu poisťnej zmluvy) pričom je potrebné uviesť, že tak súd prvej inštancie ako aj odvolací súd správne z hľadiska gramatického, logického a systematického tento obsah, t.j. dohodnuté zmluvné podmienky poistenia vyhodnotili a záver

dovolatela, že tento výklad je v rozpore so zásadou prístupu výkladu zmlúv v prospech spotrebiteľa, by bol relevantný, ak by skutočne dohodnuté podmienky v poisťnej zmluve viedli k odôvodneným pochybnostiam, čo však nebol zjavne uvedený prípad. Dovolací súd poznamenáva, že otázku výkladu zmluvy v prospech spotrebiteľa ako slabšej strany nemožno vnímať ani s ohľadom na čl. 5 Smernice č. 93/13/EHS tak, že tento výklad bude prispôsobený námietkam spotrebiteľa bez ohľadu na skutočný dohodnutý obsah zmluvy, ktorú spotrebiteľ uzavrel a ktoré súdy vyložili ako zrozumiteľný pre bežného spotrebiteľa. Žalobca navyše nenamietal iné ustanovenia zmluvy (ako vyplýva z obsahu Poistky č. 655 427 802 so začiatkom poistenia 17. apríla 2009, č. I. 10) ako nezrozumiteľné.

12. Z uvedených dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, že argumentácia dovolateľa, týkajúca sa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, nezaložila prípustnosť dovolania. Uzavrel preto, že na podklade dovolania žalobcu nebolo možné uskutočniť meritórny dovolací prieskum.

13. Pokiaľ by dovolací súd za tohto stavu nebral do úvahy absenciu náležitostí prípustnosti dovolania a napriek tomu by pristúpil aj k posúdeniu dôvodnosti dovolania, uskutočnil by procesne neprípustný dovolací prieskum, priečiaci sa nielen všeobecnej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v CSP, ale aj konkrétnemu cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 CSP. Postup dovolacieho súdu by v takom prípade dokonca porušil základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (II. ÚS 172/03).

14. V prejednávanej spore žalobca v dovolaní spôsobom zodpovedajúcim vyššie uvedeným kritériám dovolacie dôvody nevymedzil tak, ako to predpokladá ustanovenie § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, preto dovolací súd odmietol podané dovolanie podľa § 447 písm. c/ CSP, v zmysle ktorého dovolací súd odmietne dovolanie, ktoré nie je prípustné.

15. Výrok o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

16. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.